III. PRZEGLĄD PRAWODAWSTWA

1. PRAWO SKARBOWE

(od 1 kwietnia 1936 r. do 31 marca 1937 r.)

Budżet

1. Dz. Ust. R. P. Nr 26, poz. 147 ogłasza Ustawę skarbową z dnia 29 marca 1937 r. na okres od dnia 1 kwietnia 1937 r. do dnia 31 marca 1938 r. Łączna suma wydatków wynosić ma 2 316 676 479 zł, dochodów zaś 2 316 747 702 zł. Wydatki nadzwyczajne wynoszą 41 029 280 zł, dochody zaś 202 520 000 zł. Przewidywany jest wpływ z dochodów administracji państwowej w sumie 1 589 040 902 zł, wpływ do Skarbu z przedsiębiorstw i zakładów państwowych 96 306 800 zł, oraz wpłaty do Skarbu z monopolów państwowych w sumie 631 400 000 zł. Co do rozchodów zaś ustalono dla przedsiębiorstw i zakładów państwowych rozchodów zwyczajnych na 183 364 360 zł i rozchodów nadzwyczajnych na 19 259 500 zł; dla monopolów państwowych rozchodów zwyczajnych na 416 055 800 zł; dla Funduszu Kwaterunku Wojskowego i Funduszu Pracy rozchody zwyczajne na 124 886 000 zł.

2. Dz. Ust. R. P. Nr 15, poz. 96 ogłasza Ustawę z dnia 24 lutego 1937 r. o inwestycjach z funduszów państwowych w r. 1937. Ustawa wymienia 13 tytułów inwestycyj na łączną sumę 264 000 000 zł, na które rząd będzie czynił, w miarę uzyskiwania pokrycia, wydatki w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 1937 r. W celu pokrycia wydatków ustawa upoważnia Ministrów Skarbu, Komunikacji (w imieniu „Polskich Kolei Państwowych") i Poczt i Telegrafów do przeprowadzenia operacyj kredytowych (na sumy 44 000 000 zł, 56 000 000 zł i 7 800 000 zł). Na pokrycie niektórych z wymienionych wustawie inwestycyj wskazuje ona źródła szczegółowiej.

Fundusz Obrony Narodowej

1. Dz. Ust. R. P. Nr 28, poz. 225 ogłasza dekret Prezydenta Rzplitej z dnia 9 kwietnia 1936 r. o Funduszu Obrony Narodowej. Fundusz tworzy się dla zasilenia środków przeznaczonych na cele obrony narodowej. Na fundusz składają się: wpływy uzyskane ze sprzedaży nieruchomości i ruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa, a pozostających pod zarządem wojska; wpływy, które na podstawie szczegółowych przepisów ustawowych przeka-

zywane będą na rzecz F. O. N.; dary *i* zapisy na rzecz F. O. N. Funduszem zarządza i ustala plan jego użycia Minister Spraw Wojskowych.

2. Dz. Ust. R. P. Nr 53, poz. 390 ogłasza rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych z dnia 9 lipca 1936 r. w sprawie wykonania dekretu Prezydenta Rzplitej z dnia 9 kwietnia 1936 r. o Funduszu Obrony Narodowej.

3. Dz. Ust. R. P. Nr 15, poz. 97 ogłasza ustawę z dnia 24 lutego 1937 r. o dotacjach na rzecz Funduszu Obrony Narodowej. W ciągu lat 1937—40 będzie przekazywana na rzecz F O. N. dotacja Skarbu Państwa do łącznej wysokości 1 000 000 000 zł. Na pokrycie dotacji i zakup towarów, wykonanie prac, instancyj oraz urządzeń przeznaczone będą wpływy z pożyczek i kredytu krajowego i zagranicznego.

Podatek gruntowy

1. W Dz. Ust. R. P. Nr 62, poz. 453 ogłoszone zostało rozporządzenie wykonawcze Ministra Skarbu z dnia 20 czerwca 1936 roku w sprawie wykonania ustawy o klasyfikacji gruntów dla podatku gruntowego (z dnia 26 marca 1935 roku Dz. Ust. Nr 27, poz. 203), przez co przestało obowiązywać poprzednie rozporządzenie z dnia 12 VII 1935 r. (Dz. Ust. Nr 52, poz. 340). Prócz pewnych zmian dodano też nowy rozdział (§ 65) „Opłaty za odpisy i odrysy dokumentów".

2. Dz. Ust. R. P. Nr 85, poz. 593 zawiera dekret Prezydenta Rzplitej z dnia 4 listopada 1936 r. o zmianie przepisów o państwowym podatku gruntowym. Podatkiem obłożone są wszystkie grunty nie wyłączając państwowych. Zwolnienia (art. 2) tyczą się na ogół gruntów nierolniczych albo też służących użytkowi publicznemu (cmentarze, place i drogi publiczne itp.) ; gruntów i lasów państwowych, użytkowanych przez wojsko nie w celach dochodowych; gruntów szkół rolniczych i instytucyj naukowych, użytkowanych w celach doświadczalnych i naukowych itp. Zwolnione są też, na przeciąg 3 lat, grunty osad objętych postępowaniem scaleniowym lub powstałych w wyniku scalenia. Zwolnienie zupełne tyczy się gruntów należących do wyznań uznanych przez państwo, gdy dochody przeznaczone są na cele kultu religijnego. Stawki podatkowe pozostają dawne, z tą odmianą, że obecnie dekret scalił (co jest aktualne dla b. Kongresówki) podział państwowego podatku gruntowego na podatek główny i dodatkowy (art. 3), przez co taryfa zawiera tu stosownie podwyższoną stawkę. Dekret przepisuje też, że grunty należące do III klasy taryfy dworskiej mają płacić podatek według IV klasy tej taryfy. W b. zaborze pruskim zaokrąglono na korzyść płatnika współczynnik obliczenia podatku katastral-

nego uwidocznionego w katastrze (art. 5), w b. zaborze austriackim zaś — również na korzyść płatnika — procent czystego dochodu katastralnego (art. 6). Tzw. degresję w podatku gruntowym dla drobnych gospodarstw rozciągnięto na województwa wschodnie. Dekret uchyla wreszcie wszelkie przywileje i zwolnienia w państwowym podatku gruntowym, nie zawarte w nim samym.

3. Dz. Ust. R. P. Nr 47, poz. 342 zawiera rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 19 maja 1936 r. o klasyfikacji gruntów, stanowiących własność państwa, dla podatku gruntowego. Tenże sam numer zawiera rozporządzenie Ministra Skarbu (poz. 343) z dnia 19 maja 1936 r. o klasyfikacji gruntów pozostających pod zarządem administracji lasów państwowych, a objętych planem urządzenia gospodarstwa leśnego.

Podatek od nieruchomości

W Dz. Ust. R. P. Nr 33, poz. 259 ukazało się rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 20 kwietnia 1936 r. o wykonaniu dekretu Prezydenta Rzplitej o podatku od nieruchomości z dnia 14 stycznia 1936 r. (Dz. Ust. R. P. Nr 3, poz. 14). Rozporządzenie stosuje się do wymiaru podatku od nieruchomości począwszy od roku podatkowego 1936.

Podatek od lokali

W Dz. Ust. R P. Nr 33, poz. 258 ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 20 kwietnia 1936 r. o wykonaniu dekretu Prezydenta Rzplitej z dnia 14 listopada 1936 r. o podatku od lokali (Dz. Ust. R. P. Nr 82, poz. 505). Rozporządzenie stosuje się do wymiaru podatku od lokali począwszy od okresu podatkowego 1936/37.

Podatek przemysłowy

1. W Dz. Ust. R. P. Nr 46, poz. 339 pomieszczone zostało obwieszczenie Ministra Skarbu z dnia 30 maja 1936 r, w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o państwowym podatku przemysłowym z dnia 15 lipca 1925 r. (Dz. Ust. R. P. rok 1934 Nr 76, poz 716) z uwzględnieniem zmian i uzupełnień wprowadzonych przez późniejsze przepisy.

2. W Dz. Ust. R. P. Nr 93 poz. 649 ukazało się rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 11 grudnia 1936 r. o wykonaniu ustawy o państwowym podatku przemysłowym, które weszło w życie z dniem 1 stycznia 1937 r.

Podatek dochodowy

1. W Dz. Ust. R. P. Nr 40, poz. 301 ogłoszono rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 27 kwietnia 1936 r. w sprawie wykonania

ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. Ust. R. P. r. 1936 Nr 2, poz. 6), które weszło w życie z dniem ogłoszenia. Rozporządzenie to częściowo zmieniono (§ 17 pkt. 4) rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 13 stycznia 1937 r. (Dz. Ust. R. P. Nr 5, poz 44) o zmianie rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 27 kwietnia 1936 r. w sprawie wykonania ustawy o państwowym podatku dochodowym.

2. Dz. Ust. R. P. Nr 88, poz. 614 zawiera dekret Prezydenta Rzplitej z dnia 25 listopada 1936 r. o popieraniu ruchu inwestycyjnego na obszarze województw wschodnich, którym przyznaje się pewne ulgi w podatku dochodowym. Ulgi mają być stosowane wobec osób fizycznych i prawnych prowadzących prawidłowe księgi oraz które założą wymienione w dekrecie przedsiębiorstwa lub zastosują ulepszenia w gospodarstwach rolnych. Ulgi będą udzielane przez potrącenie z dochodu, podlegającego opodatkowaniu według działu I ustawy o państwowym podatku dochodowym, kosztów związanych z założeniem wymienionych przedsiębiorstw lub z przeprowadzeniem ulepszeń rolnych; i to jeśli te inwestycje dokonane będą do dnia 31 grudnia 1939 r. Pozostały po potrąceniu kosztów podlega opodatkowaniu według tej stopy podatkowej, jaka przypadnie od osiągniętego dochodu bez potrąceń przewidzianych dekretem. Minister Skarbu może udzielić ulg z takich samych tytułów, co innym, także posiadaczom gospodarstw rolnych, opłacającym podatek gruntowy w wysokości nieprzekraczającej 100 zł i nie prowadzącym prawidłowych ksiąg.

Specjalny podatek od wynagrodzeń z funduszów publicznych

1. W Dz. Ust. R. P. Nr 33, poz. 255 znajduje się rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 kwietnia 1936 r. o świadczeniach w naturze podlegających specjalnemu podatkowi od wynagrodzeń wypłacanych z funduszów publicznych (Dz. Ust. R. P. Nr 82/1935, poz. 503). Podatkowi temu podlegają: bezpłatne mieszkania z wyjątkiem pewnych urzędowych, wymienionych w rozporządzeniu; deputaty polegające na oddaniu na bezpłatne użytkowanie gruntów rolnych o obszarze powyżej pół ha; wyżywienie w naturze i ordynarie. Rozporządzenie podaje reguły obliczenia wartości pieniężnej wymienionych przez nie świadczeń w naturze.

2. Ustawą Skarbową (Dz. Ust Nr 23, poz. 147) z dnia 29 marca 1937 r. (art. 11) przedłożone zostało obowiązywanie specjalnego podatku od wynagrodzeń wypłacanych z funduszów publicznych, do dnia 31 marca 1938 r.

Podatek wojskowy

Dz. Ust. R. P. Nr 86, poz. 601 zawiera dekret Prezydenta Rzplitej z dnia 9 listopada 1936 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. Ust. R. P. Nr 60/1933, poz. 455), który postanawia, że podatek wojskowy wymierzony ma być po raz ostatni za rok podatkowy 1936.

Danina majątkowa

W Dz. Ust. R. P. Nr 6 poz. 53 mieści się rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 16 stycznia 1937 r. o obliczeniu i poborze nadzwyczajnej daniny majątkowej w I grupie kontyngentowej 1937 r. I w 1936 roku danina pobrana będzie w dwóch ratach półrocznych; pierwsza rata (zaliczka) wynosi 12,5% podatku gruntowego, jeśli jego wysokość wynosi od 23 zł do 60 zł. Rata ta wynosi 24,5 %, jeśli podatek gruntowy jest wyższy niż 60 zł.

Opłaty stemplowe

1. W Dz. Ust. R. P. Nr 28 poz. 231 znajduje się rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 1 kwietnia 1936 r. w sprawie opłat stemplowych od pism sporządzanych w związku z konwersją i uporządkowaniem długów rolniczych. Rozporządzenie zawiera szereg zwolnień i ulg w kosztach związanych z uzyskiwaniem wielu wymienionych w rozporządzeniu aktów potrzebnych przy przeprowadzaniu postępowania oddłużeniowego.

2. Dz. Ust. R P. Nr 81 poz. 561 zawiera rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 13 października 1936 r. o opłatach stemplowych wiążących się z rejestrem kartelowym. Opłatom podlegają wszelkie zgłoszenia do rejestru kartelowego dokonane po dniu 25 X 1936 r. Każda umowa kartelowa, wymagająca zgłoszenia, podlega opłacie stemplowej w wysokości 500 zł. Za umowę uważa się każdą uchwałę lub postanowienie, o ile przedmiotem jej jest powstanie kartelu. Uchwały i postanowienia przedłużające czas trwania kartelu podlegają opłacie 250 zł. Postanowienia i uchwały powzięte przez już zarejestrowane kartele, o ile mają być wpisane do rejestru, opłacają 20 zł. Wyciągi zaś z rejestru otrzymywane przez zainteresowanych, a poświadczone przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu, podlegają jednolitej opłacie 10 zł.

3. Dz. Ust. R. P. Nr 93 poz. 651 zawiera rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 19 grudnia 1936 r. w sprawie opłat stemplowych wiążących się z przejściem własności nieruchomości w toku postępowania egzekucyjnego. Rozporządzenie ustanawia ulgową stawkę opłaty stemplowej wynoszącą 0,2 % w przypadkach, gdy nabywcą jest jedna z instytucyj wymienianych w rozporządzeniu (np. banki

państwowe, Bank Polski i inne, razem 14). W pewnych wskazanych wypadkach stawki ulgowej nie stosuje się; stawka ta ma zaś w ogóle zastosowanie, gdy licytacja odbyła się w ciągu 1937 r.

Opłaty paszportowe

1. W Dz. Ust. R. P. Nr 56 poz. 404 pomieszczona jest ustawa z dn. 14 lipca 1936 r. o paszportach, której rozdział IV traktuje o opłatach paszportowych. Za podstawę przy ustalaniu opłat przyjęte zostały miesięczne okresy ważności paszportów zagranicznych. Ustawa wymienia wypadki, w których paszporty nie podlegają opłatom, oraz te, w których Minister Spraw Wewnętrznych może przyznawać ulgi lub całkowicie zwalniać od opłat. Inne dokumenty uprawniające do opuszczenia granic państwa podlegają również opłatom i to, gdy uprawniają do jednorazowego wyjazdu i powrotu, w wysokości 0,50 zł, gdy zaś do wielokrotnego, w wysokości 1 zł.

2. Dz. Ust. R. P. Nr 63 poz. 461 ogłasza rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 12 sierpnia 1936 r. w sprawie wykonania ustawy o paszportach, w którym ustalono, że paszport zwyczajny z jednomiesięcznym terminem ważności podlega opłacie w wysokości 80 zł. Taką samą opłatę pobiera się za każdy miesiąc przedłużenia.

Opłaty notarialne i hipoteczne

W Dz. Ust. R. P. Nr 84 poz. 591 znajduje się rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dn. 30 października 1936 r. o opłatach sądowych, notarialnych i pisarzy hipotecznych za czynności związane z konwersją i uporządkowaniem długów rolniczych. Rozporządzeniem tym zwolnione są od opłat sądowych i hipotecznych wnioski i wpisy hipoteczne dokonywane z okazji konwersji i uporządkowania długów rolniczych; wolne też są od wymienionych opłat różne dokumenty wydawane przez sądy przy tej samej okazji. Poza tym w pewnych warunkach do połowy obniżono opłaty przypadające pisarzom hipotecznym za czynności sporządzania wymienionych aktów i dokumentów.

Podatki spożywcze

1. Napoje winne. W Dz. Ust. R. P. Nr 58 poz. 431 ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 28 lipca 1936 r. o obniżeniu stawek podatku od napojów winnych. Obniżka stawek tyczy się pewnych gatunków win, wyrabianych w kraju *z* surowców krajowych, i obowiązuje od dn. 1 sierpnia 1936 r.

2. Tłuszcze. W Dz. Ust. R. P. Nr 11 poz. 77 ogłoszone zostało rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 10 lutego 1937 roku o zwolnieniu niektórych rodzajów tłuszczów spod opodatkowania.

Zwolnione zostały tłuszcze zestalone z olejów rzepakowego, lnianego lub konopnego oraz niektóre tłuszcze mieszane.

3. Mięso. W Dz. Ust. R. P. Nr 84 poz. 583 ukazał się dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 3 listopada 1936 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prez. Rzplitej z dn. 27 października 1933 r. o państwowym podatku od uboju. Dla obszaru województw: nowogródzkiego, poleskiego, wileńskiego i "wołyńskiego oraz powiatów białostockiego, bielskiego, grodzieńskiego, sokolskiego i wołkowyskiego województwa białostockiego dekret ustala nast. stawki tego podatku: od 1 sztuki bydła rogatego 1,50 zł, od jednej sztuki cielęcia 50 gr i od jednej sztuki trzody chlewnej 75 gr. Dekret zmienia też art. 11 dawnego rozporządzenia.

4. Oleje mineralne. — 1. Dz. Ust. R. P. Nr 58 poz. 427 ogłasza dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 29 lipca 1936 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 7 marca 1928 o podatku od olejów mineralnych. Dekret upoważnia Ministra Skarbu do obniżania stawki podatku od oleju mineralnego wymienionego w ust. 1 lit. a zmienianego rozporządzenia, czyli że mowa tu o benzynie. — 2. Tenże numer (58) Dz. Ust. R. P. poz. 428 ogłasza rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 25 lipca 1936 r. o obniżeniu dodatku drogowego do państwowego podatku od olejów mineralnych, później zniesione. — 3. Również w tym samym numerze (58) Dz. Ust. R. P. poz. 432 ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Skarbu z 31 lipca 1936 r. o obniżeniu stawki podatku od olejów mineralnych. Stawka podatku od benzyny została obniżona do 9 zł od 100 kg. — 4. W Dz. Ust. R. P. Nr 7 poz. 58 pomieszczone jest rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 21 stycznia 1937 r. w sprawie dodatku drogowego i opłat od materiałów pędnych na rzecz Państwowego Funduszu Drogowego. Rozporządzenie to zwalnia (od dn. 3 II 1937 r.) od podatku produkty otrzymywane z gazu ziemnego, o ciężarze własnym 790 do 810 przy +15° C, oraz benzol przeznaczony do przerobu na półprodukty organiczne (rozporządzenie znosi poprzednie rozp. Rady Ministrów z dn. 26 czerwca 1936 r. Dz. Ust. R P. Nr 48 poz. 380 oraz rozp. Rady Min. z dn. 25 lipca 1936 r. Dz. Ust. R. P. Nr 58 poz. 428).

5. Pojazdy mechaniczne. — 1. Dz. Ust. R. P. Nr 39 poz. 294 ogłasza dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 7 maja 1936 r. o ulgach podatkowych dla nabywców pojazdów mechanicznych. Dekret rozszerza ulgi na osoby nabywające samochody do użytku osobistego, płacące podatek dochodowy z I działu ustawy o podatku dochodowym, oraz przewiduje ulgi także i dla osób mających dochody opodatkowane wedle drugiego działu ustawy o podatku dochodowym lub opodatkowane specjalnym podatkiem od wynagro-

dzeń wypłacanych z funduszów publicznych. Z ulg dekretu mogą korzystać ci, którzy nabywają pojazdy mechaniczne (samochody, ciągniki i motocykle) na obszarze państwa w czasie od 1 kwietnia 1936 r. do dn. 1 stycznia 1938 r. w cenie do 12 000 zł. Inne jest postępowanie przy uzyskiwaniu ulg dla osób opodatkowanych z I działu ustawy o podatku dochodowym, inne zaś dla osób, których tyczy się II dział tej ustawy. — 2. Dz. Ust. R. P. Nr 54 poz. 392 ogłasza rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 2 lipca 1936 r. w sprawie ulg w opłatach od niektórych pojazdów mechanicznych na rzecz Państwowego Funduszu Drogowego. Rozporządzenie to zwalnia od spłaty zaległości wraz z karami i odsetkami za zwłokę z lat 1931/32, 1932/33 i 1933/34 właścicieli taksówek (pojazdów mechanicznych mających do sześciu miejsc dla podróżnych, które kursują w obrębie gminy miejskiej). Niezalegającym rozporządzenie przyznaje inne ulgi, zarazem zaś w ogóle obniża opłatę od wymienionych pojazdów (od 1 sierpnia 1936 r.) do 10 zł od każdych 100 kg wagi własnej pojazdu. Obniżona też została (do 50%) opłata od przyczepek do samochodów ciężarowych i traktorów. — 3. W Dz. Ust. R. P. Nr 58 poz. 430 ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 18 lipca 1936 r. w sprawie wykonania dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 7 maja 1936 r. o ulgach podatkowych dla nabywców pojazdów mechanicznych. — 3. Dz. Ust. R. P. Nr 89 poz. 619 ogłasza rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 23 listopada 1936 r. w sprawie ulg w opłatach od pojazdów mechanicznych na rzecz Państwowego Funduszu Drogowego. Rozporządzenie obniża opłatę od autobusów (pojazdów posiadających ponad 6 miejsc dla podróżnych) o 50%, i to na obszarze województw wileńskiego, nowogródzkiego, poleskiego, wołyńskiego, tarnopolskiego, stanisławowskiego. Nowe zaś pojazdy ciężarowe i traktory (ciągniki), zarejestrowane pierwszy raz po wejściu w życie tego rozporządzenia, zostały w ogóle zwolnione od opłat na przeciąg jednego roku od rejestracji.

Monopole

S p i r y t u s . — 1. Dz. Ust. R. P. Nr 93 poz. 652 pomieszcza rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 22 grudnia 1936 r. o zwolnieniu niektórych zakładów detalicznej sprzedaży spirytusu i napojów alkoholowych od opłat z tytułu prowadzenia tej sprzedaży. Zwolnione zostały od opłat na r. 1937 zakłady znajdujące się w miejscowościach liczących do 3000 mieszkańców. — 2. Dz. Ust. R. P. Nr 7 poz. 59 pomieszcza rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 26 stycznia 1937 r. w sprawie ustalenia podstawowej ceny spirytusu za kampanię 1936/37. — 3 . W Dz. Ust. R. P. Nr 7 poz. 60 znajduje się rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 27 stycznia 1937 r. o zawieszeniu obo-

wiązku przedsiębiorców detalicznej sprzedaży napojów alkoholowych przyjmowania od konsumentów zwrotnych butelek po wyrobach Państwowego Monopolu Spirytusowego.

Tytoń. Dz. Ust. R. P. Nr 16 poz. 105 ogłasza rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 20 lutego 1937 r. o normach szacunku i cenach wykupu krajowego surowca tytoniowego dla kampanii 1937 r.

Sól. — 1. W Dz. Ust. R. P. Nr 48 poz. 347 pomieszczone jest rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 18 czerwca 1936 r. o cenach soli i solanki, obowiązujące od dn. 1 lipca 1936 r. (zmienione w jednym punkcie rozporządzeniem Ministra Skarbu z dn. 20 lutego 1937 roku Dz. Ust. R. P. Nr 15 poz. 100 o zmianie ceny soli i solanki). — 2. Dz. Ust. R. P. Nr 83 poz. 575 ogłasza rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 24 października 1936 r. o cenie soli użytej do wywożonych za granicę artykułów żywności. Rozporządzenie weszło w życie z dn. 1 listopada 1936 r., równocześnie zaś straciło moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 26 kwietnia 1930 r. w sprawie nabywania soli do wyrobu bekonów i szynek na wywóz za granicę (Dz, Ust. R. P. Nr 39 poz. 348).

Loteria. — 1. Dz. Ust. R. P. Nr 55 poz. 398 ogłasza ustawę z dn. 9 lipca 1936 r. o monopolu loteryjnym. Prowadzenie wszelkiego rodzaju loterii stanowi wyłączny przywilej państwa. W rozumieniu ustawy za loterię uważa się wszelkiego rodzaju grę losową prowadzoną według z góry określonych warunków. W razie wątpliwości czy pewna gra jest loterią, decyduje Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych. Przepisom ustawy nie podlegają premiowe papiery wartościowe. Władze skarbowe mogą (w porozumieniu z władzami administracji ogólnej) udzielać (pod ustalonymi rozporządzeniem Ministra Skarbu warunkami) zezwoleń na urządzanie jednorazowych loteryj fantowych na cele dobroczynne lub użyteczności publicznej. Zakazana jest, na obszarze państwa, działalność loteryj zagranicznych, a także sprzedaż losów na raty lub dniówki, sprzedaż szans wygrania i premiowanie losami loteryjnymi innych transakcyj. Monopol loteryjny ma eksploatować na rzecz Skarbu Państwa przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Polski Monopol Loteryjny, pozostające pod naczelną władzą Ministra Skarbu. Zarząd bezpośredni sprawuje Dyrektor Polskiego Monopolu Loteryjnego. Polski Monopol Loteryjny ma samoistną osobowość prawną z siedzibą w Warszawie i ma być prowadzony na zasadach handlowych. Wygrane nie podlegają żadnym potrąceniom, poza przewidzianymi w planach, i są wolne od wszelkich podatków i opłat państwowych i samorządowych. Wygrane, do czasu ich podjęcia, nie mogą być przedmiotem zabezpieczenia, zastawu, zajęcia i egzekucji. Z wejściem w życie nowej ustawy uchylona została do-

tychczasowa ustawa o monopolu loteryjnym z dn. 26 marca 1920 r. (Dz. Ust. R. P. Nr 31 poz. 180) wraz z późniejszymi zmianami. — 2. W Dz. Ust. R. P. Nr 21 poz. 134 ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 26 lutego 1937 r. w sprawie wykonania ustawy o monopolu loteryjnym. — 3. Zarządzeniem z dn. 30 stycznia 1937 r., ogłoszonym w Monitorze Polskim z dn. 18 lutego 1937 Nr 39 poz. 54, Minister Skarbu nadał statut państwowemu przedsiębiorstwu pod nazwą „Polski Monopol Loteryjny".

Finanse komunalne

1. Dz. Ust. R. P. Nr 36 poz. 278 ogłasza dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 24 października 1934 r. o poprawie gospodarki i finansów związków samorządowych, który wszedł w życie z dniem ogłoszenia.

2. Dz. Ust. R. P. Nr 39 poz. 293 ogłasza dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 7 maja 1936 r. o zmianie dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 3 grudnia 1935 r. o obniżeniu obciążenia daninami komunalnymi i o innych zmianach finansów komunalnych. Obecna zmiana dotyczy woj. śląskiego.

3. Dz. Ust. R. P. Nr 62 poz. 454 ogłasza obwieszczenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 26 czerwca 1936 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych. W załączniku mieści się tekst ustawy z dn. 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych z uwzględnieniem późniejszych zmian.

4. W Dz. Ust. R. P. Nr 64 poz. 464 ogłoszone jest rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 14 sierpnia 1936 r. o podatku komunalnym od publicznego wyświetlania filmów. Wysokość stawki waha się w zależności od liczby mieszkańców gminy i od tego, czy film jest o „temacie polskim" (najwyższa 60% ceny biletu, najniższa — 3%).

5. Dz. Ust. R. P. Nr 68 poz. 495 ogłasza rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 26 sierpnia 1936 r. o komunalnym funduszu zapomogowym. Fundusz ten składa się z dwóch osobnych funduszów: pożyczkowego i zapomogowego i ulokowany jest w Polskim Banku Komunalnym. Do tegoż Banku mają być kierowane zgłoszenia o pożyczki i zapomogi, Bank zaś przedstawia je do decyzji specjalnej komisji. Pożyczki mogą być udzielane gminom miejskim, powiatowym związkom samorządowym, związkom międzykomunalnym, utworzonym dla celów opieki społecznej i szpitalnictwa, oraz centralnym zrzeszeniom samorządowym. Dekret wymienia cele, na które będą udzielane pożyczki długoterminowe.

6. W Dz. Ust. R. P. Nr 84 poz. 584 ogłoszony jest dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 3 listopada 1936 r. o ulgach w spłacie niektórych zobowiązań gmin wiejskich wobec Skarbu Państwa, instytucyj ubezpieczeń społecznych, Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych oraz Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych w Poznaniu.

7. Dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 4 listopada 1936 r. o zmianie przepisów o państwowym podatku gruntowym (Dz. Ust. R. P. Nr 85 poz. 593) zmienia też postanowienia tyczące się dodatków samorządowych do podatku gruntowego (art. 14, 15, 16, 17, 18).

8. Dz. Ust. R P. Nr 92 poz. 646 ogłasza rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 17 grudnia 1936 r. o zmianie podziału dodatków komunalnych do podatku gruntowego pomiędzy poszczególne rodzaje związków samorządowych. Z dozwolonego najwyższego łącznego obciążenia gruntów dodatkami komunalnymi do podatku gruntowego korzystać mogą: A) na obszarze gmin wiejskich: a) w woj. centralnych, wschodnich i południowych gminy wiejskie do wysokości 21%, powiatowe związki samorządowe do 26%; b) w woj. poznańskim i pomorskim gminy wiejskie do 22.5 %, powiatowe zwsamorządowe do 27,5%; B) na obszarze miast niewydzielonych: a) w woj. centralnych, wschodnich i południowych miasta do wysokości 36%, pow. zw. samorządowe do 11% ; b) w woj. poznańskim i pomorskim miasta do 37,5 %, pow. zw. samorządowe do 12,5 % ; C) na obszarze miast wydzielonych: a) w woj. centralnych, wschodnich i południowych miasta do wysokości 47 % ; b) w woj. poznańskim i pomorskim miasta do 50% — ogólnej kwoty podatku gruntowego wraz z oddzielnym dodatkiem (art. 7 dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 7 listopada 1936 r. Dz. Ust. Nr 85 poz. 593). Z dozwolonego podwyższenia normy korzystać mogą: A) na obszarze gmin wiejskich gminy wiejskie do wysokości 11,5%, powiatowe zw. samorządowe do 13,5 % ; B) na obszarze miast niewydzielonych miasta do 18,5%, pow. zw. samorządowe do 6,5% ; C) na obszarze miast wydzielonych miasta do 25% — podatku gruntowego, bez oddzielnego dodatku. Samorząd wojewódzki otrzymuje 5 % wpływów związków samorządowych z dodatków samorządowych do państwowego podatku gruntowego. Wraz z wejściem w życie tego rozporządzenia (1 stycznia 1937 r.) straciło moc obowiązującą poprzednie, regulujące tę samą materię (z dn. 8 czerwca 1936 r. Dz. Ust. R. P. Nr 47 poz. 344).

9. Dz. Ust. R. P. Nr 9 poz. 70 ogłasza rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 29 stycznia 1937 r. o gromadach, szereg przepisów którego tyczy się gospodarki finansowej gromady.

10. Dz. Ust. R. P. Nr 16 poz. 104 ogłasza ustawę z dn. 27 lutego 1937 r. o samoistnym podatku wyrównawczym dla gmin wiejskich.

Gminy wiejskie mają prawo pobierania samoistnego podatku wyrównawczego od płatników państwowych podatków: gruntowego, przemysłowego i od nieruchomości. Ogólna suma podatku wyrównawczego nie może przewyższać niedoboru budżetu gminy, przy wykorzystaniu wszystkich ustawowych źródeł dochodowych; nie może też być wyższa od sumy złotych, równej ilości hektarów gruntów, opodatkowanej w danej gminie, pomnożonej: w woj. poznańskim przez 0,25; ; w woj. pomorskim, krakowskim, lwowskim, stanisławowskim i tarnopolskim przez 0,50; w woj. nowogródzkim, poleskim, wileńskim i wołyńskim przez 1,50 i w reszcie kraju przez 2. Gminy, które mimo to nie pokryją niedoboru, mają prawo podwyższyć wymiar podatku wyrównawczego dla 1. i 2. grupy województw o 0,50, dla 3. i 4. o 0,25. Podwyższenie wymaga uchwały rady gminnej oraz zatwierdzenia przez wydział powiatowy i wojewodę i opinii wydziału wojewódzkiego. Ogólna suma podatku wyrównawczego jest w każdej gminie rozdzielana na płatników tego podatku w stosunku do przypadających na każdego z nich podatków, które stanowią podstawę wymiaru podatku wyrównawczego. Z wejściem w życie ustawy (od 1 kwietnia 1937 r. do 31 marca 1939 r.) tracą moc poprzednie przepisy (ustawa z dn. 20 marca 1931 r. Dz. Ust. R. P. Nr 27 poz. 172 z późniejszymi zmianami).

Zaległości podatkowe

1. Dz. Ust. R. P. Nr 30 poz. 243 zawiera rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 31 marca 1936 r. o zmianie rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 15 kwietnia 1935 r. o ulgach w spłacie zaległości podatkowych.

2. Dz. Ust. R. P. Nr 77 poz. 544 ogłasza obwieszczenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dn. 18 września 1936 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 28 października 1933 r. o przejmowaniu na własność państwa gruntów za niektóre należności pieniężne. W załączniku podany jest tekst rozporządzenia, którego przepisy mówią też o zaległościach podatkowych.

Prawo karne skarbowe

W Dz. Ust. R. P. Nr 84 poz. 581 ogłoszony został dekret Prezydenta Rzplitej z d. 3 listopada 1936 r. o prawie karnym skarbowym. Dekret tyczy się naruszenia przepisów w zakresie prawa celnego, monopolów, sztucznych środków słodzących, podatków pośrednich, opłat patentowych, opłat od kart do gry, regulowania gospodarki cukrowej i buraczanej, obrotu papierami premiowymi i obrotu z W. M. Gdańskiem. Dekret dzieli się na trzy części: część I zawiera

materialne prawo karne skarbowe, część II prawo formalne, część III przepisy przejściowe i końcowe. Dekret wszedł w życie z dn. 1 kwietnia 1937 r. i z tą chwilą straciły moc obowiązującą poprzednie przepisy z tej dziedziny (m. i. ustawa z dn. 18 III 1932 r. Dz. Ust. R. P. Nr 34 poz. 355).

Organizacja i kontrola skarbowa

1. Dz. Ust. R. P. Nr 55 poz. 401 zawiera rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 4 lipca 1936 r. o zmianie niektórych przepisów rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 13 sierpnia 1931 r. o organizacji i zakresie działania izb i urzędów skarbowych (Dz. Ust. R. P. Nr 77 poz. 613).

2. Tenże numer Dz. Ust. R. P. (55) ogłasza (poz. 402) rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 8 lipca 1936 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 20 czerwca 1933 r. o organizacji i zakresie działania kontroli skarbowej (Dz. Ust. R. P. Nr 62 poz. 465).

3. Dz. Ust. R. P. Nr 94 poz. 664 zawiera rozporządzenie Ministra z dn. 16 grudnia 1936 r. o organizacji i zakresie działania kontroli skarbowej.

Długi państwowe

1. Dz. Ust. R. P. Nr 41 poz. 304 ogłasza rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 7 maja 1936 r. o ustaleniu planu umorzenia *5%* pożyczki konwersyjnej z 1924 r. Plan umorzenia podany jest w załączniku, jednocześnie zaś z wejściem w życie rozporządzenia (z dniem ogłoszenia) uchylony został poprzedni plan umorzenia (rozp. Min. Skarbu z dn. 24 kwietnia 1934 r. Dz. Ust. R. P. Nr 37 poz. 338).

2. Dz. Ust. R. P. Nr 42 poz. 310 zawiera rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 9 maja 1936 r. o emisji II serii 3% państwowej renty ziemskiej. Kwota tej serii wynosi 75 000 000 zł w złocie. Obligacje opiewają na okaziciela. Załącznik zawiera plan umorzenia (ostatnia rata 1 grudnia 1995 r.).

3. Dz. Ust. R. P. Nr 75 poz. 534 zawiera dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 30 września 1936 r. w sprawie deponowania w Banku Polskim sum przeznaczonych na wypłatę odsetek i kapitału z tytułu zagranicznych zobowiązań Skarbu Państwa, banków państwowych, przedsiębiorstw i funduszów państwowych oraz związków samorządu terytorialnego.

4. Dz. Ust. R. P. Nr 93 poz. 650 ogłasza rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 18 grudnia 1936 r. w sprawie konwersji obligacji b. austriackiego długu kolejowego zabezpieczonego.

5. Dz. Ust. R. P. Nr 3 poz. 22 ogłasza ustawę z dn. 12 stycznia 1937 r. o upoważnieniu Ministra Skarbu do zaciągnięcia pożyczek zagranicznych i kredytu zagranicznego we frankach francuskich na cele obrony państwa. Minister Skarbu został upoważniony do zaciągnięcia we Francji pożyczek do wysokości netto 810 000 000 fr francuskich oraz do zaciągnięcia kredytu do wysokości 1 250 000 000 fr francuskich, przeznaczonego na zakup towarów we Francji i na wykonanie prac, instalacyj i urządzeń w Polsce. Oprocentowanie nominalne nie może być wyższe od *6%* w stosunku rocznym.

6. Dz. U. R. P. Nr 6 poz. 52 ogłasza rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 15 stycznia 1937 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Min. Skarbu z dn. 17 lutego 1936 r. o wypuszczeniu *4%* pożyczki konsolidacyjnej i o warunkach konwersji państwowych pożyczek wewnętrznych *Dr J Zdzitowiecki* (Poznań)

2. PRAWO KARNE I POSTĘPOWANIE KARNE

Niniejszy referat nawiązuje bezpośrednio do referatu umieszczonego w zeszycie trzecim (przedwakacyjnym) rocznika 1936 „Ruchu" i uwzględnia materiał od nru 23/36 Dz. Ust. (z dnia 31 III 1936) do nru 19/37 włącznie (z 16 III 1937).

I. Zmieniono przepisy o rejestrze skazanych. Dotyczy tego rozp. Ministra Sprawiedliwości z 16 XII 1936 Dz. Ust. Nr 94 poz. 663. Dzień wejścia w życie 1 I 1937. Równocześnie straciło moc rozp. Ministra Sprawiedliwości z 25 Vi 1934 Dz. Ust. Nr 51 poz. 478 w tym przedmiocie.

Najważniejsze zmiany:

1. Obecnie wymienia się wyroki skazujące i nakazy kar-
-e, poprzednio nie było mowy o nakazach.

2. Obecnie wyłącza się z rejestracji skazania za przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego oraz skazania za przestępstwa skarbowe.

3. Przesłania karty karnej do rejestru ma się obecnie dokonać w ciągu 10 dni, poprzednio w ciągu 7 dni.

4. Wiadomości z rejestru ma się udzielać obecnie organom wymiaru sprawiedliwości i organom administracji państwowej, poprzednio „władzom i instytucjom państwowym oraz organom samorządowym", także organom powołanym do prowadzenia i ustalenia list wyborczych.

5. Skrócono okresy, po których usuwa się karty z rejestru: obecnie 15—30 lat, poprzednio 10—50 lat.

6. Nazwiska kobiet nie kończące się na „ska" lub „cka" należy podawać w brzmieniu nazwisk ojców lub mężów.

II. Ważne zmiany dotyczą prawa i postępowania karnego wojskowego.

Z dniem 1 I 1937 weszły w życie:

A. Prawo o ustroju sądów wojskowych (dekret Prezydenta Rzplitej z 29 IX 1936 Dz. Ust. Nr 76, poz. 536).

B. Kodeks wojskowego postępowania karnego (dekret z tej samej daty, Dz. Ust. Nr 76, poz. 537).

C. Przepisy wprowadzające prawo o ustroju sądów wojskowych oraz kodeks wojskowego postępowania karnego (dekret z tej samej daty, Dz. Ust. Nr 76, poz. 538).

D. Przepisy o warunkowym zwolnieniu osób ska--nych w wojskowym postępowaniu karnym (rozp. Ministra Spraw Wojskowych z 29 X 1936 Dz. Ust. Nr 87, poz. 609).

E. Przepisy o opłatach za odpisy z akt w wojskowym postępowaniu karnym (rozp. Ministra Spraw Wojskowych z tej samej daty, Dz. Ust. Nr 87, poz. 610).

III. Wreszcie trzeba wspomnieć o „Prawie karnym skarbowym" (dekret Prezydenta Rzplitej z 3 XI 1936 Dz. Ust. Nr 84, poz. 581). Dzień wejścia w życie 1 IV 1937.

Prof. dr Józef Jan Bossowski (Poznań).

3. PRAWO CYWILNE

(od 1 stycznia do 31 grudnia 1936 r.)

J. *Wierzytelności w walutach zagranicznych*

Wedle art. 9 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 12 czerwca 1934 r. (Dz. Ust. R. P. nr 59, poz. 509) wpisy do ksiąg hipotecznych mogą być wnoszone tylko w walucie polskiej. Wyjątki od tej zasady, a mianowicie przypadki, w których wpisy będą mogły być wnoszone w walucie zagranicznej, miało określić rozporządzenie Ministrów Skarbu i Sprawiedliwości. Otóż czyni to rozporządzenie wymienionych ministrów z dnia 31 stycznia 1936 r. (Dz. U. R. P. nr 9, poz. 91), które zezwala na wnoszenie wpisów do ksiąg hipotecznych w walutach zagranicznych w przypadkach następujących:

1. jeżeli wpis ma zabezpieczać listy zastawne lub obligacje, wypuszczone w walucie zagranicznej w drodze emisji publicznej na rynkach zagranicznych i miejsce płatności tych listów i obligacyj oraz ich kuponów znajduje się poza obszarem Państwa Polskiego i Wolnego Miasta Gdańska;

2. jeżeli wpis ma zabezpieczać wierzytelności z tytułu pożyczek, udzielonych przez instytucje lub firmy zagraniczne w walucie zagranicznej i miejsce płatności tych wierzytelności znajduje się poza obszarem Państwa Polskiego i Wolnego Miasta Gdańska;

3. w innych przypadkach za specjalnym zezwoleniem Ministra Skarbu.

2. Własność lokali

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 października 1934 r. (Dz. U. R. P. nr 94, poz. 848) o własności lokali nie odnosi się do budynków, będących własnością osób fizycznych w chwili wejścia w życie tego rozporządzenia. Obecnie dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z 14 stycznia 1936 r. (Dz. U. R. P. nr 3, poz. 21) rozciąga moc obowiązującą przepisów o własności lokali do budynków, które przed wejściem w życie tych przepisów stanowiły własność osób prawnych i uległy podziałowi na poszczególne lokale, jeżeli umowy, na mocy których powstała odrębna własność lokali, zostaną uzgodnione z przepisami wspomnianego powyżej rozporządzenia. Ponadto dekret ten zwalnia w ogóle pisma tyczące się ustanowienia odrębnej własności lokali od opłat stemplowych.

3. Ochrona lokatorów

Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z 29 września 1936 (Dz. U. R. P. nr 74, poz. 525) zezwala sądowi w sprawach o eksmisję z lokali handlowych, wyłączonych spod ochrony lokatorów na podstawie przepisów art. 2 pkt. m ustawy o ochronie lokatorów (Dz. U. R. P. z 1931 r. nr 39, poz. 297) oraz art. 2 pkt. k śląskiej ustawy o ochronie lokatorów (Dz. U. Śl. z 1935 r. nr 22, poz. 31) odroczyć termin wydania przedmiotu najmu na okres nie dłuższy niż do dnia 31 marca 1939 r. Na wniosek zaś najemcy, który w okresie od 15 listopada 1932 r. do 15 listopada 1935 r. dokonał inwestycyj zwiększających wartość lokalu, które się dotychczas jeszcze nie zamortyzowały, sąd zobowiązany jest odroczyć termin wydania przedmiotu najmu na okres potrzebny do zamortyzowania się inwestycji, nie później jednak niż do 31 marca 1939 r. Odroczenie terminu wydania przedmiotu najmu może być udzielone przez sąd tylko jeden raz. W okresie do 31 marca 1939 r. wypowiedzenie najmu lokali handlowych i przemysłowych, których najem trwał nie krócej niż lat 5, może nastąpić jedynie na 6 miesięcy naprzód na koniec kwartału kalendarzowego. Przepisów powyższych nie stosuje się, jeżeli wynajmujący odstąpił od umowy z przyczyn wymienionych w art. 387 i 388 k. z. albo jeżeli opróżnienie lokalu potrzebne jest wynajmującemu dla wzniesienia nowej budowli.

4. Oddłużenie

Cały szereg przepisów oddłużeniowych wydanych kolejno normował odmiennie pokrewne kwestie prawne tak, że z czasem powstały w praktyce liczne wątpliwości, jaki przepis w danym przypadku należy stosować. Wątpliwości te wyjaśnia rozporządzenie Rady Ministrów z 2 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. nr 53, poz. 388) w sprawie ustalenia stosunku rozp. Prez. Rzeczypospolitej z 24 października 1934 r. (Dz. U. R. P. z r. 1936 nr. 5 poz. 59) o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych do przepisów innych ustaw i rozpodządzeń, aw szczególności do ustawy z 29 marca 1933 r. (Dz. U. R. P. nr 25, poz. 213) o ulgach w zakresie oprocentowania i terminów spłaty wierzytelności hipotecznych, ustawy z 24 marca 1933 r. (Dz. U. R. P. z r. 1934 nr 109, poz. 973) o ułatwieniach dla instytucyj kredytowych, przyznających dłużnikom ulgi w zakresie wierzytelności rolniczych, prawa o postępowaniu układowym (Dz. U. R. P. z r. 1934 nr 93, poz. 836), rozporządzeń Prez. Rzeczypospolitej o zapobieganiu upadłości (Dz. U. R. P. z 1928 r. nr 3, poz. 20 i nr 27, poz. 244) oraz o zapobieganiu skutkom trudności płatniczych w rolnictwie (Dz. U. R. P. z 1932 r. nr 72, poz. 652), prawa upadłościowego, dekretu Prez. Rzeczypospolitej z grudnia 1935 r. (Dz. U. R. P. nr 88, poz. 545) o wysokości odsetek ustawowych, rozporządzenia Prez. Rzeczypospolitej z 23 sierpnia 1932 r. (Dz. U. R. P. nr 72, poz. 653) o utworzeniu urzędów rozjemczych do spraw kredytowych małej własności rolnej oraz ustawy z 28 marca 1933 r. (Dz. U. R. P. nr 29, poz. 253) o utworzeniu urzędów rozjemczych do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich.

Rozporządzenie Ministra Skarbu wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i reform rolnych z dnia 23 października 1936 r. (Dz. U. R. P. nr 84, poz. 589) oznacza rodzaje papierów wartościowych oraz ich kursy przy spłacie długów rolniczych. W przeciwieństwie do przedtem obowiązującego w tej materii rozporządzenia z 27 listopada 1934 r. (Dz. U. R. P. nr 106, poz. 948), gdzie kursy papierów wartościowych były zróżniczkowane, obecne rozporządzenie ustala je dla wszystkich rodzajów papierów wartościowych al pari.

Dekret Prez. Rzeczypospolitej z 14 stycznia 1936 r. (Dz. U. R. P. nr 3, poz. 23) o ulgach w spłacie zobowiązań spółdzielni rolniczych i ich central handlowych wprowadza celem uporządkowania ich zadłużenia postępo-

wanie układowe z wierzycielami. Szczegółowe zasady tego postępowania normuje rozporządzenie Rady Ministrów z 2 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. nr 53, poz. 387).

Prof. Alfred Ohanowicz (Poznań).

4. PROCES CYWILNY

(od 1 kwietnia 1936 r. do 31 marca 1937 r.)

W dziedzinie ustroju sądowego i procesu cywilnego w ubiegłym roku sprawozdawczym żadnych zasadniczych aktów ustawodawczych nie ogłoszono. O ile idzie o *ustrój sądownictwa,* to jeżeli pominąć ustawy i rozporządzenia o charakterze sądowo-administracyjnym, mające na celu zmianę okręgów sądowych (por. Dz. Ust. z roku 1936, poz. 292; 478; 554; 620; z roku 1937, poz. 95), zmiany dotyczące wydziałów hipotecznych (por. Dz. Ust. poz. 553; 592 z roku 1936 oraz ustawę z 23 stycznia 1937, Dz. Ust. poz. 50 o przenoszeniu książek hipotecznych) oraz zmiany właściwości terytorialnej sądów (por. Dz. Ust. poz. 121; 123 i poz. 194 z roku 1937), natenczas wymienić tylko jeszcze można rozporządzenie Min. Sprawiedliwości z 7 lipca 1936 Dz. Ust. poz. 382 w sprawie zmiany rozporządzenia z 24 grudnia 1928 Dz. Ust. poz. 939 o *trybie powoływania sędziów handlowych.* Dwa rozporządzenia odnoszą się do *komorników,* a w szczególności rozporządzenie Min. Sprawiedliwości z 25 kwietnia 1936 Dz. Ust. poz. 277 o *taksie za czynności komorników,* uchylające rozp. z 15 grudnia 1932 Dz. Ust. poz. 948 oraz rozp. Min. Sprawiedliwości z 10 czerwca 1936 Dz. Ust. poz. 334 o *stroju urzędowym* komorników sądowych. Kilka rozporządzeń dotyczy *notariuszy i pisarzy hipotecznych.* Rozporządzenia Min. Spraw, z 15 września 1936 Dz. Ust. poz. 508, z 14 grudnia 1936 Dz. Ust. poz. 647 i z 21 lutego 1937 Dz. Ust. poz. 122 ustalają ilość stanowisk notariuszów w różnych miejscowościach, a rozp. z 22 października 1936 Dz. Ust. poz, 564 dotyczy stanowisk notariuszy w Płocku i Mławie. Większe znaczenie posiada dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z 29 września 1936 Dz. Ust. poz. 526 o *ograniczeniu praw emerytalnych notariuszów i pisarzy hipotecznych.* Wreszcie należy jeszcze wymienić rozp. Min. Sprawiedliwości z 6 czerwca 1936 Dz. Ust. poz. 333 o *zmianie taksy dla pisarzy hipotecznych.* — Z punktu widzenia ustroju sądowego z uwagi na skład sądu nie należy też pominąć ustawy z 14 lipca 1936 Dz. Ust. poz. 403 o *Trybunale Stanu.* — O ile idzie o *postępowanie cywilne,* to w ubiegłym roku nie ogłoszono żadnych ważniejszych prac ustawodawczych dotyczących bezpośrednio procedury sądowej. Jednakże

w różnych ustawach i rozporządzeniach, regulujących inne dziedziny prawa, znajdujemy postanowienia wywierające duży nieraz wpływ na postępowanie sądowe. I tak ustawa z 21 kwietnia 1936 Dz. Ust. poz. 240 o stosunku Państwa do *Muzułmańskiego* Związku Religijnego w Polsce zawiera przepisy o *postępowaniu w sprawach małżeńskich* (por. art. 16). To samo należy powiedzieć o ustawie z tegoż samego dnia Dz. Ust. poz. 241 o stosunku Państwa do *Karaimskiego* Związku Religijnego (por. art. 10). Wreszcie należy w związku z tym przytoczyć również i dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z 25 listopada 1936 Dz. Ust. poz. 613 o stosunku Państwa do Kościoła *Ewangelicko-Augsburskiego* w Polsce, który w art. 34 i nast. zawiera przepisy w sprawach małżeńskich. — Szereg rozporządzeń ogłoszono w sprawie oddłużenia rolnictwa. Z tych należy wymienić rozp. Min. Spraw., Skarbu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z 24 kwietnia 1936 Dz. Ust. poz. 300 o szczegółowych zasadach *postępowania układowego* dla posiadaczy gospodarstw wiejskich oraz rozp. Rady Min. z 2 lipca 1936 Dz. Ust. poz. 387 o szczegółowych zasadach takiegoż postępowania dla spółdzielni rolniczych i ich central. Do tej samej dziedziny należy rozp. Rady Min. z 2 lipca 1936 Dz. Ust. poz. 388 ustalające stosunek rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 października 1934 Dz. Ust. Nr 5, poz. 59 o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych do przepisów innych ustaw i rozporządzeń. Tutaj należy też przytoczyć rozp. Min. Spraw, z 30 października 1936 Dz. Ust. poz. 591 o opłatach sądowych, notarialnych i pisarzy hipotecznych za czynności związane z konwersją i uporządkowaniem długów rolniczych oraz rozp. Min. Rolnictwa i Reform Rolnych z 30 grudnia 1936 Dz. Ust. z r. 1937 poz. 21 zmieniające rozp. z 10 stycznia 1935 Dz. Ust. poz. 22 w sprawie opłat i kosztów postępowania przed urzędami rozjemczymi do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich. — Z innych dziedzin prawa należy jeszcze wymienić obwieszczenie Min. Spraw, z 4 maja 1936 Dz. Ust. poz. 297 w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z 11 kwietnia 1924 o *ochronie lokatorów* oraz dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z 29 września 1936 Dz. Ust. poz. 525 o *odroczeniu eksmisji* z lokali handlowych i przemysłowych. Wreszcie należy jeszcze przytoczyć rozp. Min. Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Min. Spraw, z 11 maja 1936 Dz. Ust. poz. 309 skreślające § 49 rozp. z 27 sierpnia 1928 Dz. Ust. poz. 763 w sprawie wykonywania ustawy o scaleniu gruntów oraz obwieszczenie Min. Skarbu z 30 lipca 1936 Dz. Ust. poz. 455 w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu statutu Banku Polskiego. W końcu nadmienić jeszcze trzeba rozp. Rady Min. z 2 lipca 1936 Dz. Ust. poz. 393 zmieniające rozp. z 28 marca 1934 w brzmieniu rozp. z 23

maja 1935 Dz. Ust. poz. 272 o należnościach w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłym miejscem służbowym oraz w razie przeniesienia na inne miejsce służbowe jako też rozp. Min. Przemysłu i Handlu z 23 października 1936 Dz. Ust. poz. 590 w sprawie określenia przedsiębiorstw prowadzonych w większym rozmiarze tudzież rozp. Min. Spraw Wewnętrznych z 22 stycznia 1937 Dz. Ust. poz. 84 w sprawie wykonania rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej o granicach Państwa z 23 grudnia 1927 Dz. Ust. poz. 83. — Ważne przepisy procesowe zawierają nieraz umowy międzynarodowe. Tu należy przede wszystkim wymienić umowy między Rzeczypospolitą Polską a Republiką Czeskoslowaoką w sprawach *wzajemnego wykonywania tytułów egzekucyjnych* oraz *wzajemności* w sprawach *upadłościowych,* podpisaną w Pradze dnia 10 lutego 1934 Dz. Ust. z 1937 r. poz. 140 oraz umowę zawartą między tymi samymi państwami o *wzajemności* w sprawach spadkowych, podpisaną w Pradze dnia 25 stycznia 1934 Dz. Ust. z 1937 r. poz. 139. — W końcu należy jeszcze wymienić Protokół Międzynarodowy podpisany w Genewie dnia 14 września 1929 dotyczący rewizji Statutu Stałego Trybunału Sprawiedliwości Międzynarodowej, Dz. Ust. z 1936 r. poz. 340.

Dla *Ziem Zachodnich* ogłoszono ponadto kilka ustaw i rozporządzeń o większym znaczeniu. I tak ustawa z 9 kwietnia 1936 Dz. Ust. poz. 235 uchyliła ustawę pruską z 11 marca 1850 Zb. Ustaw Pruskich str. 199 o zobowiązaniu gmin do odszkodowania straty poniesionej przy zbiegowiskach publicznych. Ustawa zaś z 22 lutego 1937 Dz. Ust. poz. 102 zmieniła § 2249 niem. k. c. o tyle, że przyznała również i sołtysom uprawnienia naczelników gmin do sporządzania tzw. „testamentu wiejskiego" w rozumieniu § 2249 n. k. c. Dalej należy wymienić rozp. Rady Min. z 2 lipca 1936 Dz. Ust. poz. 391 przekształcające *sądy przemysłowe i sądy kupieckie na sądy pracy.* Wreszcie trzeba jeszcze przytoczyć rozporządzenie Rady Min. z 8 kwietnia 1936 Dz. Ust. poz. 256 uchylające rozp. z 26 czerwca 1925 Dz. Ust. poz. 503 o poleceniu Prokuratorii Generalnej zastępstwa prawnego Komunalnego Banku Kredytowego w Poznaniu w pewnych bliżej określonych przypadkach.

Prof. dr Bronisław Stelmachowski (Poznań).